

КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

(Представлено д.е.н., проф. Цаль-Цалко Ю.С.)

Вивчено питання побудови бухгалтерського обліку надходження готової продукції на підприємствах. Розглянуто та охарактеризовано технологічні і галузеві особливості підприємств сільського господарства та їх вплив на систему бухгалтерського обліку руху продукції. Досліджено надходження готової продукції підприємствах сільського господарства. Подано методологічні основи обліку сільськогосподарської продукції з врахуванням особливостей виробничої діяльності галузі.

Ключові слова: сільськогосподарське підприємство, молоко, собівартість.

Постановка проблеми. Зниження собівартості виробництва продукції тваринництва є одним із найбільш актуальним завдань сучасного розвитку агропромислових підприємств України. Це вимагає наукового обґрунтування комплексу завдань, які реалізує підприємство у напрямку зниження витрат виробництва. Тому розробка маркетингових заходів щодо задіяння резервів зниження собівартості продукції є в основі формування виробничо-збутової стратегії сучасного підприємства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Сьогодні питання собівартості і витрат у тваринництві розглядає значна кількість вчених та науковців.

Круглою М.М. досліджені питання сутності системи управління витратами молочного скотарства, визначені її елементи. Автором обґрунтовані практичні підходи до формування системи обліку витрат на підприємстві. [1, с.144-147].

Потриваєвою Н.В. запропоновано шляхи вдосконалення витрат продукції молочного скотарства. Рекомендації обґрунтовано, виходячи з технології виробництва продуктів молочного скотарства [2, с.219-221].

Саран Н. розкриті питання організації обліку витрат продукції тваринництва. Запропоновано удосконалення витрат тваринництва [3, с.2-4].

Сас О.О. досліджено тенденції показників скотарства України та проблемні аспекти функціонування аграрних підприємств галузі. Окреслено концептуальні розбіжності підходів щодо виробництва продукції скотарства у господарствах населення та підприємствах.[4, с.106-108].

Уланчук В.С. проаналізовано недоліки документального оформлення господарських операцій в скотарстві. Розглядається чинна методика обчислення собівартості продукції молочного скотарства. [5, с. 144-147].

Чернявською Т. В. розглянуто основні проблеми управління витратами тваринництва, які стосуються сільськогосподарських підприємств України [6, с.382-388].

Однак, слід відмітити, що у вітчизняній економічній літературі недостатньо наукових праць з обліку собівартості молока.

Метою статті є дослідження калькулювання собівартості виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах на прикладі СТОВ «Мирославель-Агро» Баранівського району Житомирської області».

Викладення основного матеріалу. Під собівартістю продукції розуміють витрати на її виробництво, виражені у грошовій формі. Собівартість сільськогосподарської продукції складається з витрат, пов'язаних з використанням у процесі виробництва сільськогосподарських угідь, машин, механізмів та інших основних засобів, матеріальних і трудових виробничих ресурсів.

У собівартості продукції знаходять своє відображення ступінь використання виробничих ресурсів, рівень організації і технології виробництва, обсяг виробленої продукції. Тому собівартість вважають важливим якісним показником роботи підприємства, який великою мірою впливає на рівень рентабельності виробництва та величину чистого доходу.

Собівартість окремих видів продукції, отриманої від відповідних груп тварин, визначають, виходячи із затрат, віднесених на цю групу тварин. Всі затрати за способом включення у собівартість умовно поділяють на прямі і розподілені. Прямі затрати прямо і безпосередньо відносять на виробництво певного виду продукції. Розподілені затрати пов'язані з виробництвом не одного, а декількох видів продукції, тому виникає необхідність включати їх у собівартість за встановленою методикою.

Затрати на роботи і послуги відносять на окремі групи тварин, види робіт незавершеного виробництва пропорційно виконаним об'ємам роботи. Загальну суму затрат розподіляють за окремими видами продукції, що отримують від відповідних груп тварин. При цьому використовують наступні методи:

- метод прямого віднесення затрат на відповідні види продукції, метод розподілення затрат між видами продукції окремих груп тварин пропорційно кількісному значенню однієї із ознак, загальної для виду отриманої продукції (наприклад, пропорційно кількості вмісту в них поживних речовин тощо);

- метод оцінювання затрат на окремі види одержаної продукції експертним шляхом і вираження їх у відповідних відносних показниках;

- метод розподілення затрат за допомогою використання економічно обґрунтованих коефіцієнтів, установлених у плановому порядку. При цьому затрати на одиницю одного із видів продукції приймають за одиницю, а затрати на одиницю інших видів продукції виражають у виді коефіцієнта щодо затрат, прийнятих за одиницю;

- метод розподілення затрат пропорційно реалізаційній вартості продукції.

Порядок визначення собівартості наступний. Спочатку встановлюють об'єкт калькуляції. Потім підраховують кількість виробленої продукції і визначають собівартість робіт обслуговуючих виробництв. Далі враховують всі затрати (сумують прямі і до них додають розподілені). Останнім кроком, облікові затрати розподіляють на поєднані види продукції і визначають собівартість її одиниці в рослинництві, потім у тваринництві.

У молочному скотарстві обчислюють собівартість 1 ц молока й однієї голови приплоду. Собівартість однієї голови приплоду прирівнюється до вартості 60 кормоднів утримання корови. Собівартість одного кормо-дня розраховують діленням усієї суми витрат на утримання основного стада корів на кількість кормо-днів. Для визначення собівартості 1 ц молока необхідно загальну суму витрат на утримання

корів (без вартості приплоду і побічної продукції) розділити на кількість центнерів одержаного молока.

Досягнутий рівень показників виробництва молока в СТОВ «Мирославель-Агро» представимо в таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз ефективності виробництва молока СТОВ «Мирославель-Агро»

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2014 р. до 2012 р.	
				+, -	в %
Валовий надій молока, ц	10765	11970	10271	-494	95,4
Основне стадо корів, гол	250	250	250	0	100,0
Собівартість виробництва, тис.грн	1850	2191	2299	449	124,3
Середньорічний надій, кг	4306,0	4788,0	4108,4	-197,6	95,4
Собівартість виробництва 1ц, грн	171,85	183,04	223,83	51,98	130,2

В 2014 році порівняно до 2012 року валовий надій молока зменшився на 494 ц чи на 4,6%; Основне стадо корів не змінилося; середньорічний надій на одну корову зменшився на 197,6 кг чи на 4,6%. Надій корів по молочному стаду досягає 5000 кг молока, а по коровах племінного ядра — понад 5000 кг. На 100 га с.-г. угідь в СТОВ «Мирославель-Агро» виробляють по 950-1000 ц молока.

Динаміку собівартості 1ц молока за статтями витрат в СТОВ «Мирославель-Агро» представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка собівартості 1ц молока за статтями витрат

Статті витрат	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2014 р. до 2012 р.	
				+, -	в %
Прямі матеріальні витрати, грн	133,02	104,09	120,53	-12,49	90,6
з них					
корми, грн	80,63	72,51	93,08	12,45	115,4
нафтопродукти, грн	22,39	0,00	0,29	-22,09	1,3
оплата послуг і робіт сторонніх організацій, грн	14,03	7,27	5,16	-8,87	36,8
решта матеріальних витрат, грн	15,98	24,31	22,00	6,03	137,7
Прямі витрати на оплату праці, грн	34,09	42,61	51,11	17,02	149,9
Інші прямі витрати та загально-виробничі витрати - всього, грн	4,74	36,34	52,18	47,45	1101,5
з них					
амортизація необорот. активів, грн	-	-	0,29	0,29	-
відрах. на соціальні заходи, грн	1,02	16,04	18,40	17,38	1800,8
решта ін. прямих та загально-виробничих витрат, грн	3,72	20,30	33,49	29,78	901,4
Собівартість 1ц, грн	171,85	183,04	223,83	51,98	130,2

Собівартість виробництва молока в 2014 році порівняно 2012 року зросла на 51,98 грн чи на 30,2%.

Головний шлях зниження собівартості продукції молочного скотарства в СТОВ «Мирославель-Агро» — це підвищення продуктивності тварин. Одним із шляхів зниження собівартості продукції СТОВ «Мирославель-Агро» є підвищення продуктивності праці на основі комплексної механізації і автоматизації виробництва, широкого використання прогресивних форм організації і оплати праці. Важливим резервом зниження собівартості продукції в СТОВ «Мирославель-Агро» є інтенсивне

використання машинно-тракторного парку, сільськогосподарських машин, знарядь, механізмів і обладнання для тваринницьких ферм, транспортних та інших засобів праці.

Висновки. Собівартість сільськогосподарської продукції є одним з вирішальних чинників та водночас показників економічної ефективності виробничої діяльності та вартісним виміром рівня ресурсних питомих витрат на виробництво продукції.

Зниження собівартості продукції молочного є важливою умовою підвищення економічної ефективності виробництва і забезпечення розширеного відтворення СТОВ «Миротавель-Агро».

Список використаної літератури:

1. Кругла М. М. Організаційно-технологічні особливості виробництва молока та їх вплив на побудову обліку і контролю / М. М. Кругла // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – 2011. – Вип.8 (29). – Ч.3. С.153-160.
2. Потриваєва Н.В. Шляхи вдосконалення обліку продукції молочного скотарства. / Н.В. Потриваєва // Вісник ХНАУ. – 2002. – №8. – С. 219-221.
3. Сарана Н. Організація обліку витрат та виходу продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах / Н.Сарана// Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2006. – №12. – С. 2-4.
4. Сас О.О. Удосконалення методики планування й обліку в галузі скотарства / О.О. Сас // Економіка АПК. – 2015. – №1 – С. 106
5. Уланчук В.С. Вдосконалення обліку у молочному скотарстві / В.С.Уланчук // Облік і Фінанси АПК. – 2007. – №1/2. – С. 100-104.
6. Чернявська Т. В. Проблеми обліку витрат у сільськогосподарських підприємствах України / Т.В. Чернявська, С.О. Кучеркова // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(4). – С. 382-388.

References:

1. Krugla M.M. (2011) Organizational and technological features of milk production and its impact on the construction of accounting and control // Economic sciences . ser.: Account and finances, no 8 (29). vol. 3, pp.153-160.
2. Potrivayeva N.V/ (2002) Ways to improve accounting dairy products milk. // Visnik HNAU, no 8, pp. 219-221.
3. Saran N. (2006) Organization of cost accounting and output of livestock products in agricultural enterprises Accounting in agriculture, no12, pp.2-4.
4. Sas O.O. (2015) Improved methods of planning and accounting in cattle // Economy of AIC , no 1, p.106.
5. Ulanchuk V.S. (2007) Improving accounting in dairy farming // Account and finances agriculture, no 1/2, pp. 100-104.
6. Chernyavska T.V. (2013) Issues of cost accounting in agricultural enterprises of Ukraine // Economic sciencesi. ser.: Account and finances, no 10 (4), pp. 382-388.

ШИХЕВИЧ Оксана Олександрівна – магістр Житомирського національного агроекологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси:

- обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку собівартості виробництва молока